

ไทยกับการบูรณะพื้นฟูอิรัก (ภายหลังเดือน พฤษภาคม พ.ศ.2546)

นายอธิป ศิวะศาสนพงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-3821-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THAILAND AND THE RECONSTRUCTION PROGRAM IN IRAQ
(AFTER MAY 2003)

Mr.Athip Sivasadsanaphong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

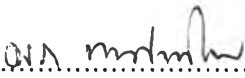
Academic Year 2005

ISBN 974-14-3821-4

481881

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ไทยกับการบูรณะพื้นฟูอิรัก (ภายหลังเดือน พฤษภาคม พ.ศ.2546)
โดย นายอธิป ศิวะศาสนพงศ์
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข

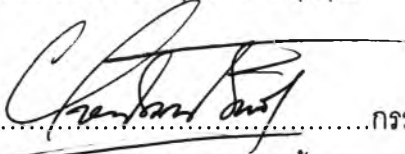
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..........คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..........ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประทุมพร วัชรเสถียร)

..........อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข)

..........กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

นายอชิป ศิวะศาสนพงศ์ : ไทยกับการบูรณะฟื้นฟูอิรัก (ภายหลังเดือน พฤษภาคม พ.ศ.2546). [THAILAND AND THE RECONSTRUCTION PROGRAM IN IRAQ (AFTER MAY 2003)] อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สุรชาติ บำรุงสุข, จำนวนหน้า 128 หน้า. ISBN 974-14-3821-4.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและสหรัฐอเมริกาในสมัยรัฐบาล พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร (พ.ศ.2544 – 2547) โดยเฉพาะในช่วงที่ไทยได้เสนอการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมด้วยการส่งกองกำลังทหารไปฟื้นฟูบูรณะอิรัก วัตถุประสงค์สำคัญที่ไทยได้ตัดสินใจในการจัดกองกำลังทหารไทยไปปฏิบัติภารกิจเพื่อมนุษยธรรมในอิรักมี 2 ประการคือ การรักษาบทบาทของไทยในประชาคมโลก และ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับสหรัฐอเมริกา

การศึกษานี้ได้นำแนวความคิดเรื่อง ผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ถึงความร่วมมือของไทยและสหรัฐอเมริกาและประชาคมโลกในการส่งกองกำลังทหารเข้าไปในอิรัก ทำให้ไทยได้รับผลประโยชน์หลายประการทั้งด้านเศรษฐกิจการค้าและด้านความมั่นคง

การศึกษานี้พบว่า ผลจากการเข้าร่วมบูรณะฟื้นฟูอิรักโดยการส่งกองกำลังทหารเข้าไปในอิรักได้ทำให้ประชาคมโลกตระหนักถึงความมีส่วนร่วมของไทยในการรับผิดชอบต่อสังคมชุมชนระหว่างประเทศ ซึ่งไทยมีความกระตือรือร้นในการแสดงบทบาทที่สนับสนุนด้านมนุษยธรรมในประชาคมโลก นอกจากนี้สหรัฐอเมริกาได้แสดงความชื่นชมถึงความสัมพันธ์ที่ดีของไทยที่มีต่อสหรัฐอเมริกาในการมีส่วนร่วมครั้งนี้ ดังนั้น การศึกษานี้สรุปได้ว่า การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบูรณะฟื้นฟูอิรักนั้นสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของ รัฐบาลที่ตั้งใจไว้

ภาควิชา.....ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....ลายมือชื่อนิสิต..... *อชิป ศิวะศาสนพงศ์*
 สาขาวิชา.....ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา.....2548.....

4581197924 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD : THAI-U.S. RELATIONS / HUMANITARIAN OPERATIONS / NATIONAL INTERESTS

ATHIP SIVASADSANAPHONG : THAILAND AND THE RECONSTRUCTION PROGRAM IN IRAQ (AFTER MAY 2003), THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SURACHAT BAMRUNGSUK, Ph.D., 128 pp. ISBN 974-14-3821-4

This thesis has the objective to study the United States – Thailand relations during the Thaksin Shinawatra government (2001-2004) especially, after Thailand proposed Humanitarian Assistance through sending the operation force for reconstruction program in Iraq. The Major objectives affecting decision of the Thai government on participating the reconstruction program consist of two factors : Firstly, to maintain Thailand 's role in world Humanitarian supports. Secondly, to maintain the good relations between Thailand - United States.

This study has used the National Interest concept as the analytical frame work to analyze the development cooperation between Thailand - United States, and Thailand – The world community in the reconstruction program. It was expected that Thailand would gain benefits in terms of economic trade, and National security.

Outcome of the study found that as a result of Thailand's participation in the reconstruction program in Iraq, the world community has recognized the active role of Thailand is supporting humanity. In addition, The United States has been greatly impressed by Thailand's good relations for participating with The United States. Hence, this study arrived at the conclusion that the foreign policy relations of Thailand in participating the reconstruction program for Iraq has achieved the Thai Government's objectives as aimed.

Department....International Relations....Student's signature **ATHIP SIVASADSANAPHONG**
Field of study..International Relations....Advisor' signature.....*Surachat*.....
Academic year.....2548.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งทั้งจากคณาจารย์และบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงสำหรับความเมตตาอย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. สุรชาติ บำรุงสุข ที่ได้ให้ความกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้โอกาสอันมีคุณค่ายิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ซึ่งผู้เขียนมีความซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประทุมพร วัชรเสถียร ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านเพื่อรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้แล้วยังได้กรุณาให้คำแนะนำคำปรึกษาตลอดจนข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้แล้วผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณ คุณวันทนี ตระแก้วจิตต์ ที่ได้กรุณาติดต่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้โดยตลอดและที่ๆบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการสืบค้นและยืมเอกสารที่เป็นประโยชน์

ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณในความมีน้ำใจของคุณลลิตทิพย์ ครูรุ่งโรจน์รัตน์และคุณไศภิต นาสืบ สำหรับความช่วยเหลือ กำลังใจและความเชื่อมั่นที่มีให้เสมอมา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดาสำหรับการสนับสนุนทั้งทางด้านกำลังใจและความช่วยเหลือต่างๆ ให้ผู้เขียนสามารถทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณต่อดวงวิญญาณของ รองศาสตราจารย์ สมพงษ์ ชูมาก ผู้ล่วงลับซึ่งท่านเปรียบเสมือนบิดาคนหนึ่งของผู้เขียนความเมตตากรุณาของท่านที่มีให้ผู้เขียนนั้นเอนกอนันต์ ประโยชน์อันใดที่เกิดกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณบังเกิดเป็นพลวปัจจัยให้ท่านอาจารย์ได้เกษมศานต์ มีสันติสุขสำเร็จเป็นปัตตานุมัณฑุศล บังเกิดสุขเป็นสิริสวัสดิ์ พืชพรรณมงคล บรรลูลิขิตผลยิ่งๆขึ้นไป ในสัมปรายภพทุกประการและผู้เขียนขอโน้มรับความบกพร่องและความผิดพลาดต่างๆ ซึ่งปรากฏในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
1.2 กรอบความคิด.....	9
1.3 ทบทวนวรรณกรรม.....	13
1.4 สมมุติฐาน.....	20
1.5 ขอบเขตการศึกษา.....	21
1.6 วัตถุประสงค์.....	21
1.7 วิธีดำเนินการศึกษาและข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	21
1.8 การนำเสนอ.....	22
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	22
2 วิฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย	24
2.1 บทบาทของสหรัฐอเมริกาในตะวันออกกลาง.....	24
2.1.1 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของสหรัฐอเมริกาในตะวันออกกลาง....	26
2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก.....	31
2.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก ช่วงสงครามเย็น.....	31
2.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก ช่วงสงคราม อิรัก – อิหร่าน.....	32
2.3 สงครามอ่าวเปอร์เซีย อิรักบุกคูเวต.....	34
2.3.1 สาเหตุของสงคราม.....	35
2.3.2 บทบาทของชาติต่างๆ.....	36
2.3.3 ผลของสงครามอ่าวเปอร์เซีย.....	37
2.3.4 นโยบายของไทยต่อสงครามอ่าวเปอร์เซีย.....	39

	หน้า
2.4 สงครามสหรัฐอเมริกาบุกอิรัก "ปฏิบัติการเสรีภาพแห่งอิรัก".....	40
2.4.1 สาเหตุของสงคราม.....	40
2.4.2 บทบาทของชาติต่างๆ.....	45
3 การฟื้นฟูอิรักภายใต้การนำของสหรัฐอเมริกา.....	46
3.1 การจัดระเบียบอิรักหลังยุติปฏิบัติการ.....	46
3.2 กิจกรรมในการฟื้นฟูอิรัก.....	47
3.2.1 ด้านการรักษาความสงบ.....	47
3.2.2 ด้านเศรษฐกิจ.....	49
3.2.3 ด้านการเมือง.....	51
3.3 บทบาทประเทศต่างๆ ในการเข้าร่วมบูรณะฟื้นฟูอิรัก.....	52
3.3.1 สหรัฐอเมริกา.....	52
3.3.2 อังกฤษ.....	55
3.3.3 ออสเตรเลีย.....	55
3.3.4 ญี่ปุ่น.....	57
3.3.5 ซีเรีย.....	58
3.3.6 อิตาลี.....	60
3.3.7 สเปน.....	60
3.4 บทบาทสหประชาชาติ.....	61
4 การบูรณะฟื้นฟูอิรักของไทย.....	64
4.1 นโยบายต่างประเทศของไทยสมัยรัฐบาล	
พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (พ.ศ.2544-2547).....	64
4.2 กองทัพไทยกับการรักษาสันติภาพในภูมิภาคตะวันออกกลาง.....	67
4.2.1 กองกำลังสังเกตการณ์ของสหประชาชาติประจำชายแดน	
ไทย – คูเวต.....	67
4.2.2 กองกำลังรักษาความปลอดภัยของสหประชาชาติ	
ในประเทศอิรัก.....	68

4.3 บทบาทของกองกำลังทหารไทยในการปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรมในอิรัก.....	69
4.3.1 ความเป็นมา.....	69
4.3.2 สถานการณ์ทั่วไป.....	70
4.3.3 สถานการณ์ในพื้นที่รับผิดชอบกองกำลังผสมนานาชาติ.....	71
4.3.4 ภารกิจ การจัดและการปฏิบัติการของกองกำลังเฉพาะกิจ	
ปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรม 976 ไทย/อิรัก.....	73
4.3.5 ผลการดำเนินงานของกองกำลังเฉพาะกิจ 976 ไทย/อิรัก(ผลัด1)....	74
4.3.6 ผลการดำเนินงานของกองกำลังเฉพาะกิจ 976 ไทย/อิรัก(ผลัด2)....	76
4.4 ปัญหาการปฏิบัติการของกองกำลังเฉพาะกิจ 976 ไทย/อิรัก.....	80
5 นโยบายของไทยในการส่งกำลังทหารไปปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรมในอิรัก.....	85
5.1 นโยบายต่างประเทศของไทยต่อสหรัฐอเมริกา.....	85
5.1.1 ด้านความมั่นคง.....	86
5.1.2 ด้านเศรษฐกิจ.....	89
5.2 ความสัมพันธ์ของไทยต่ออิรัก.....	91
5.2.1 ด้านการเมือง.....	91
5.2.2 ด้านเศรษฐกิจ.....	92
5.2.3 ด้านพลังงาน.....	99
5.2.4 ด้านแรงงาน.....	102
6 สรุป วิเคราะห์ และข้อเสนอแนะ.....	105
6.1 สรุป.....	105
6.2 ผลประโยชน์ที่ไทยได้รับ.....	105
6.2.1 ผลประโยชน์ที่ไทยได้รับโดยตรงจากสหรัฐอเมริกา.....	107
6.2.2 ผลประโยชน์ที่ไทยคาดว่าจะได้รับจากสหรัฐอเมริกา.....	109
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	110

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	112
ภาคผนวก ก.....	119
ภาคผนวก ข.....	120
ภาคผนวก ค.....	121
ภาคผนวก ง.....	122
ภาคผนวก จ.....	123
ภาคผนวก ฉ.....	124
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	128